

КОАЛИЦИЯ
ДЕТСТВО
2025

ОТВОРЕНО ПИСМО

по темата за Центровете за настаняване от семеен тип и процеса на деинституционализация на децата

Насилието над деца е недопустимо, независимо къде се случва то! То е абсолютно неприемливо, когато става дума за място, където деца и младежи живеят под обществена грижа и чиято първостепенна задача е това място да осигури закрила и сигурност!

Станалият скандално известен с проявеното насилие и нехуманно отношение към децата Център за настаняване от семеен тип в Габрово отново постави в дневния ред на обществото ни темата за деинституционализацията на децата в България.

Преди повече от седем години Могилино разтърси света с нечовешките условия на живот за децата, показани във филм на ВВС. Този филм беше катализатор за провеждане на най-значимата социална реформа в България – деинституционализацията. И ако тогава фокусът беше да се изгради мрежа от услуги като алтернатива на старите институции и децата да се отглеждат в среда, близка до семейната, то сега – осем години по-късно фокусът е какво се случва в новите услуги, какво е качеството на грижата и защо се появяват филмчета, заснели насилие към децата в тези услуги, полагаме ли достатъчно усилия да не допуснем преноса на старата институционална култура в новата среда.

Показаните кадри на насилие в ЦНСТ „Хризантема“ са само следствието от множество причини и проблеми, за които Коалиция „Детство 2025“ заедно с професионалисти от други организации – Национална мрежа за децата и УНИЦЕФ не веднъж сме поставяли и писмено до министрите на труда и социалната политика, здравеопазването и устно, участвайки в различни експертни групи. Все още остават нерешени множество въпроси:

- Неадекватен финансов стандарт, който не може да отговори на специфичните потребности на децата и младежите; недостатъчен на брой персонал - ниско квалифициран и ниско платен, който не получава обучение и професионална подкрепа за справяне с множеството трудности в грижата за децата - въпрос, по който министерството на труда и социалната политика и министерството на финансите продължават да си подават топката година след година.
- Липса на специализация на центровете за настаняване от семеен тип за посрещане на специфичните потребности на различните целеви групи деца и младежи с увреждания или без увреждания, които се настаняват в тях;
- Недостатъчно и неефективно взаимодействие между резидентните услуги, здравната, образователна система, полицията и други институции, което оставя в персонала усещането, че цялата отговорност на тази обществена грижа за децата се носи от тях;
- Липсата на постоянен мониторинг на качеството, който да регистрира своевременно проблемите и да помага за тяхното решение; който да дава обективни доказателства за качеството на грижата за децата и идеи как да се повишава професионалния капацитет;

Това са системни проблеми, чието отлагане във времето поставя в риск всичко постигнато и отчитано от страна на държавата и няколко правителства като успехи в процеса на деинституционализация на грижата за деца в България. За тези успехи няма да говорим в цифри, тях ги има на страниците на министерствата- ще цитираме обратни връзки, които

децата дават: „Аз се радвам, че ги има тези центрове. Ако ги нямаше, сега щяхме да сме на улицата, нямаше да ходим на училище, щяхме да бъдем откъснати от света. Хората нямаше да ни зачитат за нищо. За тях щяхме да сме боклук“ – момиче на 17 год.

„Не, не си представям да съм на друго място. Тук се чувствам много добре. Казвала съм и пак ще го кажа. Била съм в много домове, приемни семейства, но нито на едно от местата, където съм била не е било по-добро от нашето ЦНСТ. Тук е различно отношението, обстановката, храната и всичко останало.“ – момиче на 18 год.

За нас е неприемлива подетата от различни хора и организации кампания за поставянето под въпрос процеса на деинституционализация или тоталното отричане на постиганото до момента, което омаловажава труда на много екипи и хора, демотивира и най-вероятно ще има и своите негативни последици върху качеството на грижата за децата.

Ние призоваваме всички заинтересовани страни да възобновим прекъснатия в последните години диалог за решаването на тези и други конкретни въпроси, свързани с качеството на грижа на децата в ЦНСТ и другите услуги.

Ние сме убедени, че деинституционализацията не завършва със закриването на старите институции и преместване на децата в нов тип резидентна грижа. Тя е продължаващ и сложен процес, който изисква ясно лидерство, сериозно ангажиране на отговорните държавни институции, въвличане на всички заинтересовани страни и критичен обществен дебат, основан не на политическия популизъм, а на сериозна и задълбочена дискусия за реформи с цел осигуряване благосъстоянието на децата и техните семейства.

Коалиция „Детство 2025“

Българска асоциация за лица с интелектуални затруднения (БАЛИЗ)
Българска асоциация на клиничните психолози
Български хелзински комитет
Български център за нестопанско право
Ноу-хау център за алтернативни грижи за деца, Нов български университет
Сдружение „Еквилибриум“
Сдружение за педагогическа и социална помощ за деца ФИЦЕ – България
Сдружение SOS Детски селища България
Фондация „Де Пасарел“
Фондация „За Нашите Деца“
Фондация „Карин дом“
Фондация „Лале“
Фондация „Лумос“
Фондация „Международна социална служба-България“
Фондация „Сийдър“
Надежда и домове за децата - клон България
Росица Богалинска-Петрова, член в експертно качество
Харалан Александров, член в експертно качество